

ciálních vlastnostech a vzorcích chování (vyšší sociální citění, tendence angažovat se v kultuře a sportu, vzdělávat se, dbát na výchovu a tvrdění svých dětí atd.).

Střední vrstvy v českých zemích vždy do jisté míry ovlivňovaly funkčnost společnosti, zvláště pak na lokální úrovni. V kulturní rovině a v rovině životního stylu se přimykly k ražení evropských trendů a kultury, přičemž stále posilovaly své vlastenectví a sebevědomí. Zahrnovaly v sobě příslušníky vyšších i nižších středních vrstev, znamenaly pro společnost spojení města s venkovem.

Sborník z konference, který bude obsahovat všechna témata a přednesené referáty, bude vydán Slezským ústavem Slezského zemského muzea v Opavě.

Lucie Procházková

Reprodukční zdraví a sexuální život z genderové perspektivy

Stejně jako v roce 2002, bude i na konci tohoto roku uspořádán na Amsterodamské univerzitě v Nizozemí mezinárodní intenzivní dvoutýdenní certifikovaný výukový kurs s názvem *Gender, Reproductive and Sexual Health and Fertility*. Výuka probíhá v anglickém jazyce. Jeho účastníky tvoří studenti, studentky a další odborníci či odbornice z oblasti sociálních věd, medicíny a ošetrovatelství, kteří mají ukončený minimálně bakalářský stupeň vzdělání nebo jeho ekvivalent. V minulém roce probíhal kurs pod vedením Rosalie Sciortino, ředitelky zdravotní sekce regionální kanceláře Rockefellerovy nadace. V tomto roce bude probíhat pod patronací Diany Gibbon, která se na Amsterodamské univerzitě podílí na vedení magisterského programu antropologie medicíny.

Kurs je zaměřen na studium problematiky reprodukčního zdraví, reprodukčních práv a sexuálního života. Koncepty „sexuálního“ a „reprodukčního zdraví“ jsou představeny genderově senzitivně a kulturně specificky. Z hlediska aktivismu ve sledované oblasti

jsou řešeny otázky ženské participace v lobbyistických, neziskových a svépomocných organizacích, zabývajících se reprodukcí, reprodukčními právy a sexualitou. V neposlední řadě je sledována genderová senzitivita populačních politik v kontextu nadnárodních procesů globalizace a rozšiřování či vytváření nadnárodních organizací a dalších struktur vlivu.

Celý studijní program je postaven na heterogenitě výukových metod – od klasických přednášek se závěrečnou diskusí, kriticky laděných seminářů, pracovních tvůrčích skupin studentů a studentek, divadelních forem výuky, jejichž cílem je dosažení porozumění problému pomocí vcítění se do hrané situace, až po exkurse nevládních organizací, řešících některé ze studovaných problémů. Na začátku kursu každý ze zúčastněných studentů a studentek obdrží svazek ke studiu doporučených a požadovaných odborných textů, o nichž je během výuky diskutováno. Celkově vede výuka spíše k vytváření společného rámce k diskusi, otevření základních otázek studované problematiky a zamyšlení nad nimi než k nabídce odpovědí na tyto otázky.

Celý intenzivní kurs se skládá ze čtyř modulů. V prvním z nich je hledán vztah mezi „reprodukčním“ a „sexuálním zdravím“, a to nejdříve z perspektivy mezinárodních organizací, a poté v kontextu antropologických případových studií z perspektivy kulturní. Představeny a projednávány jsou populační teorie a důsledky populačních opatření ve vybraných neevropských zemích.

Posluchači a posluchačky jsou také seznámeni s historickým vývojem přístupů ke studované problematice z hlediska nadnárodních organizací. Zdůrazněn je především posun těchto organizací od zaměření na regulaci plodnosti a rodinné plánování k otázkám zlepšování reprodukčního zdraví, sexuálního života a reprodukčních práv. Tento posun je spojován s mezinárodní konferencí v Káhiře, zaměřené na problematiku světového a populačního rozvoje, která se konala v roce 1994. Během ní se poprvé dostala do středu

mezinárodního zájmu vedle regulace fertility, snižování mateřské, perinatální a kojenecké mortality i morbidity, také problematika bezpečného a uspokojivého sexuálního života bez nechtěných těhotenství, sexuálně přenosných nemocí, HIV/AIDS a v neposlední řadě násilí.

Druhý modul je zaměřen na hledání vztahů mezi genderovou perspektivou a problematikou reprodukčního zdraví či uspokojivého sexuálního života. Modul se skládá z úvodu do feministických teorií, zabývajících se problematikou sexuality, reprodukčních práv a reprodukčního zdraví. Na semináři jsou pak na základě ukázek několika případových studií probírány výhody a limity tří různých strategií pro podporu žen: Zveřejňování faktu znevýhodnění žen; Podpora ženských svépomocných skupin jakožto nositele změn v oblasti ženských práv a svobod; Důraz na aktivní začleňování mužů mezi nositele strategií podpory ženských práv a svobod.

Třetí modul, kterým začíná druhý výukový týden kursu, je zaměřen na studium sexuální diverzity, sexuálních orientací a práv. Zkoumány jsou kulturně heterogenní koncepte sexuality a kulturní významy homosexuálních svazků. Diskutuje se o vlivu globalizace, migrace, obchodu se ženami, prostituce, konzumerismu, zdravotnických reforem a genderových vztahů na problematiku sexuálně přenosných nemocí. Analyzovány jsou přechody epidemiologických studií mezi koncepty rizikových skupin, rizikově se

chovajících skupin a nakonec skupin náchylných k rizikovému chování.

Celý modul je uzavřen přednáškou v Informačním centru pro prostituci v Amsterdamu, která přináší jeden z možných pohledů na migrující prostituuji v Evropě. Během ní je řešena především otázka jejich ochrany, a to jak z hlediska postihu nelegálních pobytů obchodovaných prostituujících, tak i z hlediska ochrany jejich zdraví.

Poslední modul kursu je zaměřen na problematiku násilí. Analyzovány jsou různé formy sexuálního obtěžování až po znásilnění. Představeny jsou kulturní významy různých forem ženské a mužské obřízky, studována je míra rozsahu provádění různých forem obřízky v neevropských populacích, jejich důsledky pro sexuální chování a reprodukční zdraví, ale především je řešena problematika udržování kulturní tradice obřízky v rodinách migrujících do evropských zemích.

Účast na tomto kursu lze ukončit jednak zkouškou, jednak získáním certifikátu o aktivní účasti na kursu. Minimální podmínkou je odevzdání dvou esejů na zadané téma.

Vzhledem k obsazení vyučujících, formě výuky a tematické náplni lze účast na kursu vřele doporučit všem absolventům a absolventkám bakalářského stupně studia v oblasti sociálních věd či ošetřovatelství, kteří se chtějí seznámit a zamyslet nad problematikou reprodukčního zdraví, sexuálního života a fertility v kontextu současných socio-kulturních a politických procesů i genderové perspektivy.

Hana Hašková